

BD116
I56
C.1

46159

009704

EX LIBRIS
HEMETHERII VALVERDE TELLEZ
Episcopi Leonensis

1080021624

INSTITUTIO

PHILOSOPHICA

PARS METAPHYSICA

De Clavio

INSTITUTIONES

PHILOSOPHICÆ.

PARS METAPHYSICA.

INSTITUTIONES

PHILOSOPHICÆ

PARS METAPHYSICA

BMU Raúl Rangel F. Iba
UANL
FONDO
EMETERIO VALVERDE Y C

INSTITUTIONES

PHILOSOPHICÆ

AUCTORE PARA,

AD USUM

STUDIOSÆ JUVENTUTIS

REG. ET ANTIQ. SS. AA. PETRI ET PAULI

ET S. ILDEFONSI MEXIC. COLLEGIÏ

ITERUM TYPIS MANDATÆ.

TOMUS PRIOR.

MEXICI:

APUD JOANNEM BAPTISTAM ARIZPE,
VIA MONTERILLA.

M. DCCC. IX.

UNIVERSIDAD DE NUEVO LEÓN
Biblioteca Universitaria

46159
EMETERIO VALVERDE Y TELLEZ

B0116
L56

INSTITUTIONES

PHILOSOPHICAE

GENERALIS RERUM INDEX.

PRAEVIUS IN PHILOSOPHIAM PROSPECTUS: seu genuina Philosophiæ & Institutionum philosophicarum idea.

INTRODUCTIO AD PHILOSOPHIAM: seu compendiosa analysis rerum & cognitionum quibus instructos esse oportet Tyrones, in ipso Philosophiæ quasi limine; ut ad speculationes & concertationes philosophicas utiliter præparentur & accendantur.

DE HUMANA CERTITUDINE: quadruplex ipsius fons & fundamentum; nempe, Sensus intimus, Idea, Sensationes, Testimonium Hominum.

DE DIALECTICA: quadruplex ipsius objectum, nempe Ideæ, Propositiones, Syllogismi, Methodus scientifica.

DE ONTOLOGIA: ens quatenus divisum, quatenus distinctum, quatenus universalisatum, quatenus causale, quatenus relativum, quatenus ubicatum aut in spatio infinito collocatum.

FONDO EMETERIO
VALVERDE Y TELLEZ

PRÆVIUS

IN HANC PHILOSOPHIAM

PROSPECTUS.

In duplicem dividitur partem Philosophicæ istæ institutiones. Pars prior de *natura insensibili* aget; seu de illis Entibus quæ sub sensus per se nullatenus cadunt. Pars posterior de *Natura sensibili* tractabit; seu de illis Entibus quæ nostros afficiunt sensus. Priori *Metaphysica*, posteriori *Physica*, generale nomen, generalis erit titulus.

NIHIL est *Philosophia*, nisi sanæ rationis Naturam observantis & meditando scrutantis legitima exercitatio; nisi vis illa humanæ menti ingenita, qua in Veritatem omnem naturalibus ipsius facultatibus perviam fertur. Idea
Philo-
sophiæ.

Cum autem omnibus sæculis cœva sit sana ratio, ac proinde Philosophia: ineptum est & absurdum antiquam Philosophiam unico vetustatis titulo despiciere. Veritatis amans & errori obnoxia, dum alta & profunda Naturæ tum sensibilis tum insensibilis arcana, variis sæculis, meditando scrutata est; nunquam senuit, nusquam generatim antiquari meruit Philosophia.

Unde, quam viam aut methodum in indagandis veritatibus quibusdam abstrusioribus adhibuerit *antiqua Philosophia*; quid inde opinionum, sive verarum,

009704

PREVIUS IN HANC PHILOSOPHIAM.

sive falsarum, in scientias aut in societates humanas, itrepserit; quid certitudinis & rectitudinis, quid erroris & vitii sit in antiquis ipsius Placitis, sive in genere morum, sive in genere scientiarum & artium, modestè expendet *nova Philosophia*, quæ olim & ipsa fiet antiqua; nunc iudex, olim iudicanda; partis ab Antiquitate luminibus ditari, & novis luminibus ab ipsa partis Posteritatem ditare, ubique nata.

INFORMANDIS ad sanam philosophandi rationem, intrâ religiosa Seminariorum atria, junioribus Clericis, quoniam præcipuè destinatur scholastica hæc Philosophia: ipsam decet suæ quasi regionis indolem induere; suorum moribus Alumnorum quodammodo assimilari; nihil altius aut elegantius spirare; indagandis aut exponendis sublimioribus illis veritatibus, quibus fiant & Religio & Mores & Societas, impensius incumbere; sine fuce nitidam, sine luxu divitem, profundam sine tenebris, sine arte facundam & amoenam, liberali quadam simplicitate & nativo suo lumine spectabilem satis & conspicuam.

Pars prior. PARS hujus Philosophiæ prior, *pars scilicet metaphysica*, in octo dividetur tractatus: quorum primus de Certitudine, secundus de Dialectica, tertius de Ontologia, quartus de Deo, quintus de Anima humana, sextus de Anima belluina, septimus de Religione & de Moribus, octavus de Materia abstractivè spectata, aget.

Primus, ponendis aut explorandis humanæ Certitudinis fundamentis destinatus, & in quatuor sectiones divisus, ostendet humanam omnem Certitudi-

PROSPECTUS.

nem emanare, aut à testimonio sensus intimi, aut à testimonio Idearum, aut à testimonio sensuum, aut à testimonio Hominum; & qualis ex quadruplici hoc fonte scaturiat Certitudo, exhibebit.

Secundus, in quatuor sectiones similiter divisus, varias demonstrabit regulas quas tradit Dialectica, tum circa Perceptiones, tum circa Propositiones, tum circa Syllogismos, tum circa Methodum scientificam.

Tertius, dum de Ente generatim spectato disse- ret, Eas quatenus divisum, quatenus distinctum, quatenus universalisatum, quatenus causale, quatenus relativum, quatenus ubicatum aut in spatio infinito collocatum, exhibebit, abstractos Ontologiæ gurgites & abyssos delibans potiùs quam exhauriens.

Quartus, in duplicem divisus sectionem, in demonstranda Dei existentia, in indaganda Dei natura, totus erit; sua inde veræ Religioni, suæ humanæ Societati, inconcussa eruens fundamenta.

Quintus, dum ineffabilem quodam modo Animæ humanæ naturam philosophico subjiciet examini, in quadruplicem sectionem divisus, demonstrabit Animam humanam esse ex natura sua spiritualem, immortalem, liberam; in quibusdam suis operationibus causam efficientem, in quibusdam aliis causam duntaxat occasionalem.

Sextus, in philosophico Animæ belluinæ examine totus consistet: ex quo concludetur, plaudente ratione, hanc belluarum Animam esse substantiam immaterialem, à Materia & à Spiritu penitus distinctam & diversam.

Septimus de Religione aget & de Moribus, in

duplicem divisus sectionem: quarum altera Religio-
nis, tum naturalis, tum revelatæ fundamina jacet;
altera generalem Morum theoriam tradet, & huma-
nas omnes Cupiditates, sive honestas, sive inhones-
tas, ab unico principio, Amore scilicet proprio,
emanare docebit.

Octavus, Materiam metaphysicè spectatam spe-
culando, expendet & demonstrabit quid sit sentien-
dum de ipsius essentia, sensibilitate, divisibilitate,
inertia, homogeneitate; atque ita habebitur quod vul-
gari *Physicæ generalis* nomine communiter designatur.

Ad pleniorē & faciliorem rerum istarum in-
telligentiam, Latino huic Operi consociari poterunt,
si lubet, Gallica Methaphysicæ Elementa, vel Galli-
ca ipsamet Entium insensibilium Theoria: quæ opera
ingentis erunt utilitatis, tum iis Philosophicæ Alum-
nis, quibus nondum satis familiaris esset Linguae la-
tinæ usus; tum iis quibus fortè saperent, in magnis
quibusdam quæstionibus, ditiores & abundantiores
Philosophicæ haustus.

Pars
poste-
rior.

PARS ejusdem Philosophicæ posterior, *pars scilicet physica*, sua complectetur divisione Tractatus de-
cem: quorum primus de natura Matericæ, secundus
de natura Corporum, tertius de Motu in genere,
quartus de Motu in particulari, quintus de Motu in
Machinis, sextus de Globo terraqueo, septimus de
elemento Aquæ, octavus de elemento Aeris, nonus de
elemento Luminis & Ignis, decimus de Phœnomenis
cœlestibus disseret,

Quod spectat ad physicam hujus Philosophicæ
partem, censuimus nullatenus debere illam à *Gallicis*

Physicæ Elementis differre: invalescente in dies per
totam Galliam usu, qui utinam & citius invaluisse,
ut Linguam gallicam adhibeant Scholæ Philosophi-
cæ, in explicandis Naturæ arcanis, in tradendis
Physicæ institutionibus.

Si fortè tamen necessarius etiam videretur in re-
bus physicis Linguae latinæ usus, sive ad utilitatem
exterarum Nationum, sive in gratiam veteris Consue-
tudinis, apud cæcum & imperitum Vulgus ipsa interdum
ratione potentiores: Gallica hæc Physicæ Ele-
menta, per *liberam Traductionem*, latina reddemus,
jus illud non denegante nobis illorum Auctore: ita
tamen ut in libera hac traductione, nulla in rebus,
nulla in rerum ordine, nulla in numeris rerum indi-
cibus, futura sit essentialis mutatio.

Inde intelligetur cur sua Parti physicæ non hic
annectatur subdivisio, ut Parti metaphysicæ annexa
est.

cum ita nati plerique simus, ut inter varia Na-
turæ aut Artis opera, vix ullum sit unquam, quod
nostris ideis & judiciis perfectè assimiletur; in quo
nihil inculpemus, nihil perfectionis desideremus; cui
aliquid addi, aut aliquid detrahi, alio alii modo, non
velimus: penes erit quemque Philosophicæ Professo-
rem, philosophicis istis Institutionibus, *instar Supple-
menti separatim dictandi*, id omne ex penu suo &
juxta ingenium suum breviter addere & annectere,
prout successiva se se dabit rerum occasio, quod ip-
si videbitur perficiendæ Philosophicæ, perficiendo
Discipulorum suorum ingenio, necessarium aut utile.

Id autem facile & utiliter præstabit eruditus &
sagax quisque Professor: sive novas aliquas in tali

Supple-
men-
tum.

PRÆVIUS IN HANC PHILOSOPHIAM.

materia movendo quæstiones aut difficultates quarum solutio videretur esse magnæ utilitatis, habita locorum aut temporum ratione; & quas omnes prævidere & complecti nequeunt elementares Philosophiæ Institutiones: sive rebus in tali alia materia pertractatis novum aliquod lumen aut robur affundere conando, tum ope propriarum speculationum suarum; tum ope speculationum alienarum, quas ex celeberrimis quibuscumque Auctoribus sapienter depromptas, gallicè aut latinè dictabit in suo Supplemento, & suis salubriter meditandas & retinendas dabit Discipulis.

Collectitias equidem hujusmodi sententias & speculationes excludit sanus rerum sapor & gustus, ab omni opere Philosophicis istis Institutionibus simili, cujus natura exigit ut sit felix aliqua operis summa, re aut stylo nusquam sibi incohærens & discolor; ac proinde, ut sit aliquid in se *simplex duntaxat & unum*: non excludit autem à Supplemento hic & nunc indicato, cujus natura est ut possit esse omnimodè varium; ut Philosophiæ & Eloquentiæ & Poësi simul pateat; ut omni rerum tono & colore idiomate liceat ipsis feliciter ditari.

Taf.
utraque.

UNICUM sibi volumen postulabit hujus Philosophiæ *Pars metaphysica* (*): cui si addantur & annectantur, tum unicum illud volumen in quo continetur hujus Philosophiæ *Pars physica*; tum unicum aliquod

(*) NOTA. Licet in duplicem sit divisa Tomum pars hæc metaphysica, in unicum volumen religari poterit & communiter religabitur uterque ille tomus.

PROSPECTUS.

volumen quod breviter & dilucidè complectatur elementaria omnia *Calculi & Geometriæ Principia*, sine quibus nulla est hodie Philosophia; inde abunde erit in quo utiliter simul & amœniter exerceatur, per annum duplicem, juniorum Philosophiæ Alumnorum ingenium, ad altiora quàm vulgò existimatur, aptum & idoneum, ubi rectè instituitur & excolitur.

Immensum Cognitionum humanarum oceanum, sine ulla rerum confusione, sine ullo claritatis aut soliditatis aut amœnitatis detrimento, in tam exiguum contraxisse spatium, in *tribus duntaxat Voluminibus* spectabilem dedisse & intelligibilem, non parvus fuit labor, sed ingens erit utilitas.